

Berben laat renaissanceorgel stralen

Anthoni van Noordt.
Tabulatuurboek
van Psalmen en
Fantasyen
LÉON BERBEN
VAN HAGERBEER ORGAN
PIETERSKERK LEIDEN.
2CD. RAMÉE

Het zogenaamde Tabulatuurboek uit 1660 van de dan al overleden Anthoni van Noordt (1590-1654) is een uitdaging voor organisten. De afgelopen jaren hebben maar liefst drie organisten deze verzameling van psalmbewerkingen en fantasia's op cd gezet. Gerard de Wit deed het in de Walburgiskerk in Zutphen, Chiel-Jan van Hofwegen in Hendrik-Ido-Ambacht, de Italiaan Manuel Tomadin koos het Stellwagen-orgel in het Duitse Lübeck.

Onlangs kwam er een vierde album uit. Onze landgenoot Léon Berben ging daarvoor naar het Van Hagerbeerorgel in de Leidse Pieterskerk. Dat instrument is niet alleen groot en veelzijdig, maar heeft ook een mid-

dentoonstemming zoals Van Noordt die gekend moet hebben. Dat maakt deze opname al authentieker dan de andere drie, op orgels met een barokstemming.

Wie al die psalmbewerkingen achter elkaar hoort, kan last krijgen van luistermoeheid. Sommige bewerkingen lijken op elkaar, andere zijn vrij lang. Volgens Van Noordt waren ze bedoeld 'ter bevordering van de Speelkonste', dus geen concertmuziek. Daarom zijn op de vier albums de psalmbewerkingen afgewisseld met de fantasieën uit het boek en werk van andere componisten. Berben koos onder meer uit het zogenaamde *Camphuysen Manuscript*. Dat werd rond 1670 samengesteld.

Wat bij Berben opvalt, is allereerst een grote variëteit in registraties. Veel mogelijkheden van het orgel komen voorbij. Van zacht en zangerig tot sterk en scherp. Die zangerigheid horen we bijvoorbeeld bij de presentanten. Luister bijvoorbeeld naar de 'Fantasia nr. 5'. Vaak zijn ook zogenaamde 'holle geluiden' te horen, combinaties van tegelijk heel hoge en heel lage registers. Bijvoorbeeld in Psalm 24, waar ook de sterke kant van het orgel aan bod komt.

Daarnaast laat Berben veel versieringen horen. Zijn spel krijgt daardoor veel levendigheid, veel speelsheid. Duidelijk is dat dit niet een barokke uitvinding is, maar ook in de renaissance al uitgebreid werd toegepast.

Voor wie van deze muziek houdt, is dit een prachtig album. Het orgel straalt en Berben is een uitstekende vertolker van dit werk.

De opnamen zijn vrij direct. Daardoor blijft de klank helder, doorzichtig. Toch is het jammer dat niet meer van de ruimte te horen is. Als de microfoons iets verder van het orgel hadden gestaan, had het instrument nog monumentaler geklonken dan het nu doet.

- + overtuigende uitvoering van dit werk
- + op een daarvoor uitstekend geschikt orgel
- dat bij een iets ruimtelijker opname nog monumentaler had geklonken